

२७ औं भूकम्प सुरक्षा दिवस, २०८१

“भूकम्पले सिकाएको पाठ, बलियो संरचना र सुदृढ पूर्वतयारीका साथ”

प्रेस विज्ञप्ति

वि.सं. १९९० साल माघ २ गतेका दिन २ वजेर २४ मिनेट जाँदा गएको महाभूकम्पको स्मृतिमा नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयको संयोजकत्वमा २०५५ साल देखि हरेक वर्ष माघ २ गतेका दिनलाई भूकम्प सुरक्षा दिवसको रूपमा मनाइदै आईएको छ। भूकम्प सुरक्षा दिवसलाई देशव्यापी रूपमा एकरूपता कायम हुने गरी व्यवस्थित, प्रभावकारी तुल्याउन भूकम्प सुरक्षा दिवस मार्गदर्शन २०७१ तर्जुमा भई सोही बमोजिम मूल समारोह समिति, व्यवस्थापन उपसमिति तथा शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको महानिर्देशकको संयोजकत्वमा प्रचारप्रसार उपसमितिको व्यवस्था भएको छ।

मिति २०८१।१०।२२ गते प्रचारप्रसार उपसमितिको बैठक बसी भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण गर्न यस दिवसको मूल नाराले निर्दिष्ट गरे बमोजिम सचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरु देशव्यापी रूपमा संचालन गर्ने विषयमा छलफल भई आवश्यक कार्यहरु अगाडि बढाइएको छ। शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरुलाई यो दिवसको अवसरमा विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरी २७ औं भूकम्प सुरक्षा दिवस मनाउन वजेट, कार्यक्रम तथा निर्देशन जारी भइसकेको छ।

“भूकम्पले सिकाएको पाठ, बलियो संरचना र सुदृढ पूर्वतयारीका साथ” भन्ने मूल नाराका साथ देशव्यापी रूपमा विविध कार्यक्रमहरु संचालन गरी २७ औं भूकम्प सुरक्षा दिवस देशैभर मनाउने कार्यक्रम रहेको छ। यस दिवसको मूल समारोहको कार्यक्रम कीर्तिपुर नगरपालिका स्थित वि.पी. कोइराला मेमोरियल विज्ञान संग्रहालय परिसरमा आयोजना गरिनेछ। यस दिन कीर्तिपुर क्षेत्रमा विभिन्न संस्थाहरुले लामबद्ध भई भूकम्प सुरक्षा च्यालीमा भाग लिनेछन्। कीर्तिपुरको पाँगा दोबाटोबाट शुरु भएर उक्त च्याली पाँगा बसपार्क, लाछी भ्याचुं, नगाउँ, खसी बजार, बाघ भैरव मन्दिर, इट्टाछें, मंगल स्कूल, नगरपालिका भवन हुँदै कार्यक्रम स्थल आइपुग्ने छ।

च्याली पश्चात् सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा मूल समारोह समितिको कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ। कार्यक्रम स्थलमा दुईदिने भूकम्प सुरक्षा प्रदर्शनी कार्यक्रमको आयोजना गरिने छ। सो कार्यक्रममा विपद् जोखिम न्यूनीकरणको क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न संघसंस्थाहरुको पनि सहभागिता रहने छ। भूकम्प सुरक्षा दिवसको उपलक्ष्यमा मूल समारोहको कार्यक्रम बाहेक विभिन्न निकायहरुको सक्रियतामा प्रदेश तथा स्थानीय तह लगायत देशभरी नै गोष्ठी, छलफल, च्याली, अन्तर्क्रिया, प्रदर्शनी, प्रतियोगिता कार्यक्रमहरु, रक्तदान, सडक नाटक, अडियो भिडियो कार्यक्रमहरु लगायतका विभिन्न प्रचारप्रसारका कार्यक्रमहरु आयोजना हुनेछन्। राष्ट्रिय तथा देशव्यापी रूपमा मनाइने अन्य कार्यक्रमहरुको सूचिहरु तयार गरी यहाँहरुलाई वितरण भएको छ। प्रचारप्रसारलाई थप प्रभावकारी बनाउन यस दिवसको मूल नारा सुहाँउदो पोष्टर समेत तयार गरी उपलब्ध गरिएको छ। प्रचारप्रसारका लागि सन्दर्भ सामाग्रीहरु शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको website मा राखिएको छ।

भूकम्पबाट सुरक्षित रहन सुदृढ पूर्वतयारी गर्नुपर्छ र हाम्रा घर संरचनाहरु पनि बलियो बन्नुपर्दो रहेछ भन्ने जस्ता विषयहरु विगतका भूकम्पहरुबाट सिकेको पाठ भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरणका लागि महत्वपूर्ण भएकोले यसको व्यापक प्रचारप्रसार गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न संचार जगतको महत्वपूर्ण भूमिका रहने भएकोले देशव्यापीरूपमा आयोजना हुने विभिन्न कार्यक्रमहरुमा सहभागी भई भव्य रूपमा यो भूकम्प सुरक्षा दिवस सफल पारिदिन हुन समेत आग्रह गर्न चाहन्छु।

विपद्का बेला जनधनको क्षति मुख्य रूपमा कमजोर घर वा संरचना भत्केर हुने गर्दछ। यसले देशको समग्र विकास स्थितिलाई निकै पछ्याडि धकेलिदिन्छ। भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण गर्न सुरक्षित भवन निर्माण गर्नुपर्ने र यसका लागि नेपाल सरकारले जारी गरेको राष्ट्रिय भवन संहिता पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने हुन्छ। यो नै हाम्रो सशक्त पूर्व तयारी हो।

साथै भूकम्प पश्चात्को सम्भाव्य अवस्थालाई पूर्व आँकलन गरी प्रभावकारी र द्रुत खोज तथा उद्धार,सीपयुक्त र तालिम प्राप्त उद्धारक एवम् तत्काल राहतको आवश्यकतालाई समेत तयारी अवस्थामा राख्नु पनि उत्तिकै जरुरी रहेको विषय हो।

भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण गर्न पूर्व तयारी देखि भूकम्प पश्चात्को पुनर्स्थापना सम्मका विभिन्न कार्यहरु विभिन्न निकायहरुबाट निरन्तर रूपमा भइरहेका छन्। केही निकायगत प्रयासहरु संक्षेपमा यस प्रकार रहेका छन्।

शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग तर्फ

सुरक्षित भवन निर्माणको विकास र विस्तार गर्ने कार्यक्षेत्र शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको संस्थागत उद्देश्यहरु मध्ये एक हो । वि.सं. १९७० को दशकको स्थापना कालदेखि विभाग यसको लागि निरन्तर रुपमा क्रियाशिल रहेको छ । भूकम्प लगायत बहुप्रकोपीय जोखिमबाट भवन संरचना सुरक्षित गर्न नेपाल सरकारले राष्ट्रिय भवन संहिता तर्जुमा गरी लागू गरेको छ । यसैमा आधारित भएर नयाँ निर्माण तथा प्रबलिकरण गर्नुपर्ने हुन्छ । भवन संहिताको कार्यान्वयनको लागि नीतिगत व्यवस्था, नीतिगत जनचेतना तथा अभिमुखीकरण, क्षमता अभिवृद्धि, प्राविधिक कार्यहरु, अध्ययन तथा अनुसन्धान, अनुगमन तथा मुल्यांकन, समन्वय तथा सहकार्य जस्ता क्षेत्रहरुमा आवश्यक कार्यहरु निरन्तर रुपमा भइरहेको छ । विगतका भूकम्पबाट पाठ सिक्दै भवनको नक्शा डिजाइन गर्न आवश्यक पर्ने भार र डिजाइन गर्ने विधि सहितको भवन निर्माण संहिता NBC १०५ अद्यावधिक गरी लागू भएको छ । देशभर निर्माण हुने भवनहरु राष्ट्रिय भवन संहिता बमोजिम डिजाइन तथा निर्माण भएको सुनिश्चित स्थानीय तहहरुबाट संचालन हुने नक्शा पास प्रकृत्यामा गुणस्तर परिक्षण, इन्जिनियरिङ्ग सुपरिवेक्षण लगायतका व्यवस्था थप गरी प्राविधिक रुपमा एकरूपता कायम हुने JICA सँगको सहकार्यमा स्पष्ट कार्यविधि (Building construction working procedure, BCWP) तर्जुमा गरी pilot परिक्षणको रुपमा काठमाण्डौ उपत्यकाको ७ वटा स्थानीय तहहरुमा लागू भइरहेको छ । यसको कार्यान्वयनको पृष्ठपोषणबाट परिष्कृत कार्यविधिलाई देशभर हुने नक्शा पास प्रकृत्याको आधारभूत मापदण्डको रुपमा लागू गरिने छ । सोही बमोजिम विद्युतीय नक्शा पास प्रणालीलाई पनि एकीकृत रुपमा संचालन गर्ने सोच रहेको छ ।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण तर्फ

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले दिएको जिम्मेवारी अनुसार नेपालमा बहुप्रकोपीय जोखिम न्यूनीकरणका साथै भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तयार गर्ने तथा सोको कार्यान्वयन गर्ने काम गरिरहेको छ ।

भूकम्प लगायत सबै खालका विपद्बाट घरबास गुमाएका परिवारलाई स्थायी आवासका लागि अनुदान र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउन 'विपद् प्रभावित निजी आवास प्रबलीकरण, पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना अनुदान कार्यविधि, २०८१', विपद् सामग्रीहरुको प्राप्ति, भण्डारण, प्याकेजिङ, पुनःप्याकेजिङ, ढुवानी आदिका लागि आपतकालीन गोदामघर संचालन कार्यविधि, २०८१ तर्जुमा भई कार्यान्वयन भइरहेको छ ।

जाइकाको सहयोगमा संचालित 'काठमाडौं उपत्यकामा उत्थानशीलताका लागि विपद् जोखिम शासन सुदृढीकरण परियोजना' उपत्यकामा रहेका भूकम्पीय जोखिमका दृष्टिकोणले उच्च प्राथमिकताका संरचनाको पहिचान र सेण्डाई फ्रेमवर्क लगायतको स्थानीयकरण भइरहेको छ ।

खानी तथा भूगर्भ विभाग, राष्ट्रिय भूकम्प मापन तथा अनुसन्धान केन्द्र तर्फ

खानी तथा भूगर्भ विभाग, राष्ट्रिय भूकम्प मापन तथा अनुसन्धान केन्द्र भूकम्पीय अध्ययन तथा अनुसन्धान, भूकम्प र भूकम्पीय प्रकोपको सहि निगरानी राख्ने निकाय हो । यसले नेपालमा सार्ईस्मिक तथा एक्सलेरोमेट्रिक स्टेशनहरुको संचालनगरी प्राप्त आंकडाबाट भूकम्प संवेदनशील क्षेत्रको पहिचान, भूकम्प गए पश्चात यथाशक्य चाँडो भूकम्पको केन्द्र बिन्दू, मान लगायत भूकम्प सम्बन्धि सूचना प्रवाह गरी खोज तथा उद्धारकार्यमा सहयोग पुऱ्याउने तथा सक्रिय भौगर्भिक भ्रंसहरुको पहिचान, अध्ययन तथा नक्सांकन गर्ने काम गर्दै आएको छ ।

सुरक्षा निकाय तर्फ

नेपाली सेनाले विपद्बाट प्रभावित बढि भन्दा बढि जनताको जिउधनको रक्षा एवं उद्धार गर्न अधिकतम फौज तथा श्रोत साधनको प्रयोग गर्दै खोज उद्धार अपरेशनहरु संचालन गर्दै आइरहेको छ ।

नेपाल प्रहरी र ७ वटै प्रदेशमा रहेका सशस्त्र प्रहरी बलले विभिन्न समयमा गइरहने विपद्हरुमा खोज तथा उद्धारका लागि टोलीलाई आवश्यक उद्धार सामाग्रीहरु सहित २४ सै घण्टा परिचालन गर्ने काम गर्दै आएको छ । २७ औं भूकम्प सुरक्षा दिवसको

सन्दर्भमा सशस्त्र प्रहरी बल नेपालले देशभर रहेका सम्पूर्ण कार्यालयहरूमा आन्तरिक रूपमा भूकम्प सुरक्षा सम्बन्धी कक्षा संचालन गर्ने, स्थानिय क्लब, समुदाय तथा विद्यालयहरूमा सचेतनामूलक कार्यक्रम तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी कक्षाहरू संचालन गर्ने, प्रदेश, जिल्ला एवं स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूका पदाधिकारीहरू सम्मिलित कार्यक्रमहरूमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य सम्बन्धी छलफलको आयोजना गर्ने, बाहिनी स्तरीय कृत्रिम घटनामा आधारित विपद् प्रतिकार्य अभ्यास संचालन गर्ने तथा खोज तथा उद्धार सामग्री तथा उपकरणहरूको प्रदर्शनी गर्नेछ ।

नेपाल रेडक्स सोसाइटी तर्फ

देशका विभिन्न जिल्लाहरूमा रक्तदान कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने, व्यानर सहित ज्याली गर्ने, सडक नाटकहरू, रेडियो भिडियो कार्यक्रम, जनचेतनामूलक सूचना प्रकाशन, अस्पतालका विरामीलाई फलफूल वितरण कार्यक्रम, आवश्यकतानुसार प्राथमिक उपचार सेवा, अभिमूखीकरण कार्यक्रम, विद्यार्थीहरूमा Quiz Contest तथा Essay Competition कार्यक्रमहरू, Mobile Information Center बाट सन्देश प्रसारण आदि कार्यहरू गरी भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने योजना बनाएको छ ।

भूकम्प प्रविधि राष्ट्रिय समाज नेपाल (NSET) तर्फ

भूकम्प प्रविधि राष्ट्रिय समाज नेपालले विगत ३ दशक देखि नेपालमा भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण, व्यवस्थापन तथा नेपाली समुदायको सुरक्ष अभिवृद्धिको क्षेत्रमा नेपाल सरकार, स्थानीय तहहरू र अन्तर्राष्ट्रिय संघसस्थाहरूसँग सहकार्य गरेर विभिन्न प्रकारका अध्ययन, अनुसन्धान, तालिम र जनचेतना प्रवर्द्धनका कार्यहरू, गतविगतका भूकम्पहरूबाट प्रभावित क्षेत्रहरूमा पुनर्निर्माण अभियानलाई सहयोग गर्दै आएको छ ।

तसर्थ भूकम्पबाट हुने आर्थिक, सामाजिक, भौतिक प्रभाव र जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न सचेत भई एकीकृत, संस्थागत एवं व्यवस्थित रूपमा पूर्व तयारीका कार्य सम्पादन गर्न सकेमा भूकम्पीय जोखिम अवश्य पनि न्यून गर्न सक्छौं । सरकारी अठोट र प्रयासहरू लगायत गैह्र सरकारी संस्थाहरू, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र, समुदाय आदि सबैको सहकार्यले मात्र उक्त लक्ष्य प्राप्त हुन सक्ने हुँदा सम्पूर्ण जनसमुदाय तथा सरोकारवालाहरूबाट थप साभ्ना योगदान एवं निरन्तर सहभागिताको लागि हार्दिक अपिल गर्दै गत विगतका भूकम्पहरूबाट पाठ सिकेर पूर्वतयारीका कार्यहरू सुदृढ गरी बलियो घर संरचना निर्माण गर्ने गराई भूकम्पीय जोखिम न्यूनीकरण तथा सुरक्षित जीवन यापनको आवश्यकता देशव्यापी रूपमा महसुस हुने गरी सचेतनाको विकास तथा विस्तार होस् भन्ने शुभकामना व्यक्त गर्दै २७ औं भूकम्प सुरक्षा दिवस भव्य रूपमा मनाउन हामी विशेष अनुरोध गर्दछौं ।

ई. मचाकाजी महर्जन,
महानिर्देशक, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग
तथा
संयोजक, प्रचारप्रसार उप- समिति, २७ औं राष्ट्रिय भूकम्प सुरक्षा दिवस, २०८१

केही सन्दर्भ सामाग्रीको लागि

